Таринa плаћена у готову

НОВИ САД
недеља
30 марта
1941

Година VII
Бр. 78 (1.769)

ДАН

Главни уредник: ЛАЗАР АТАНАЦКОВИЋ

Независни информативни дневник
Излази свакодневно осим понедељника
Примерак 1 дин.
Месечна претплата 20 д. за земљу 50 за иностранство
Огласи по тарифи

Редакција и администрација Краља Александра 7. — Телефон: 21-05 — 21-06, Чековни рачун код поштанске штедионице у Београду број 58.460 — Поштански фах број 178 — Рукописи и фотографије се не враћају

У целој земљи одржана су свечана благодарења поводом ступања на престо Њ. В. Краља Петра II

Београд, 29 марта. — У целој земљи, у свима градовима, варошима и селима, у храмовима свих вероисповести одржана су данас свечана благодарења поводом ступања на престо Њ. В. Краља Петра Другог. У свима храмовима искупили су се претставници војних и цивилних власти, претставници свих родољубивих, културних, витешких, спортских и других удружења и установа, као и многобројно грађанство. Свештеници су у свима храмовима одржали родољубиве говоре у којима су подвлачили величину ових светлих тренутака када је кормило државног брода преузео млади, љубљени Краљ Петар II.

Њ. В. Краљ на излазу из Саборне цркве у којој је присуствовао свечаном благодарењу. — Пред полагање заклетве на Устав Њ. В. Краљ пали свећу.

Г. ЧЕРЧИЛ ЈЕ ОДЛОЖИО СВОЈ ГОВОР НА РАДИУ

Лондон, 29 марта. (А.А.) — Агенција Рајтер јавља:

Британски радио саопштава да је претседник владе г. Черчил за неколико дана одложио свој говор на радиу, који је заказао за 30 март.

—ooo—

ПАТРОЛНА АКТИВНОСТ У АЛБАНИЈИ

Атина, 29 марта. (А.А.) — Атинска Агенција јавља:

Службено саопштење број 153 главног штаба грчке војске од 28 марта гласи:

„У току дана било је само патролне и артилериске активности. Наша авијација успешно је бомбардовала непријатељска постројења иза фронта. Сви су се авиони вратили у своје базе.“

Службено саопштење министарства унутрашње безбедности од 28 марта гласи:

„Непријатељска авијација бомбардовала је лучка постројења и бродове у пристаништима и неколико острва у Егејском Мору. Причињена штета незнатна је. Осим тога, непријатељски авиони бацили су бомбе и у неким деловима северозападно од Пелопонеза, где је било мало људских жртава.

Енергичне мере против стране пропаганде

Београд, 29 марта. — Управа града Београда издала је саопштење да су приликом народних манифестација које су одржане 27 и 28 овог месеца експоненти стране пропаганде и странци покушали да искористе народно одушевљење за своје циљеве, па је тако дошло и до позика којим је исказано расположење односно нерасположење према појединим земљама. Власти су повеле најенергичније извиђаје и према кривцима ће бити поступљено по закону. Упозорава се грађанство да се не поводи за експонентима стране пропаганде и да својим држањем не отежава рад владе, а против сваког који се о ово огреши биће поступљено најенергичније.

Демантиј Агенције Авале

Београд, 29 марта. — Агенција Авала саопштава да је агенција Рајтер објавила вест да су три југословенска генералштабна официра пребегла у Грчку а исто тако и четири југословенска пилота са три авиона, да би се ставили на расположење грчкој војсци и учествовали у борбама. Агенција Авала је овлашћена да све ове вести најодлучније демантује.

Мадрид, 29 марта. (А.А.) — Агенција Стефани јавља:

Бавећи се операцијама у Источној Африци, „Пеубло“ подвлачи да италијански положај није очајан, пошто је војска недирнута, пошто се тешкоће по Италијане смањују, а по непријатеља све више појачавају. Лист подвлачи велику вољу за отпором коју показују италијанске снаге и додаје да претстоји сезона киша која ће за дуго времена спречити велике операције непријатеља, а пре него што оне могу бити настављене вероватно је да ће рат бити завршен, јер ће до одлуке доћи на главном бојишту.

У БОРБАМА КОД КЕРЕНА ЗАРОБЉЕНО ЈЕ 6.000 ВОЈНИКА

Каиро, 29 марта. (А.А.) — Агенција Рајтер јавља:

О паду Керена саопштавају се следеће појединости:

„После пада Куба браниоци Керена дошли су у тежак положај и њима је претила опасност да буду потпуно отсечени, односно опкољени. Услед тога, италијански одреди повукли су се до повлачења омогућило је брзи пад Керена. Битка око Керена почела је 3 фебруара. Ова битка имала је углавном веома огорчен карактер. У борбама учествовали су и ваздухопловни одреди. Битка је нарочито постала одлучна почетком ове недеље и она се, као што је већ јављено, завршила падом овог града који су Италијани огорчено бранили“.

—ooo—

НЕМАЧКЕ КУЛТУРНЕ ПРИРЕДБЕ НАСТАВЉАЈУ СЕ НЕСМЕТАНО

Берлин, 29 марта. (А.А.) — ДНБ јавља из Загреба да тамо влада апсолутни ред и мир.

Немачке културне приредбе настављају се несметано. У оквиру немачке филмске недеље приказује се немачки филм „Ескадрила Лицов“.

У свим новосадским храмовима одржана су свечана благодарења поводом ступања на престо Њ. В. Краља Петра Другог

У свима новосадским храмовима да дас пре подне су одржана свечана благодарења поводом ступања на престо Њ. В. Краља Петра Другог.

Пре подне, у 10 часова, одржано је свечано благодарење у Саборној цркви. Саборна црква била је премалена да прими огромну масу света која је хтела да присуствује овој свечаности на којој су узели учешћа највиши претставници војних и цивилних власти, на челу са баном г. др. Бранком Кијурином, командантом Прве армиске области, армиским генералом г. Миланом Раденковићем, помоћником бана г. Милутином Нагулићем и члановима новосадског генералитета.

Присуствовали су, такође, претседник општине г. др. Милош Петровић, начелници Банске управе као и претставници целокупног јавног живота, многобројни претставници разних привредних, националних, витешких, хуманих и других организација и установа, и огромна маса света, а нарочито омладина. Пред црквом, чија је порта била препуна народа, била је постројена једна чета пешадије са заставом која је одала поздрав команданту Армије г. Раденковићу и осталим велико достојницима приликом уласка у цркву. Свечано благодарење служио је архијерејски заменик протопрезвитер ставрофор г. Владислав Јанкулов, на челу целокупног новосадског свештенства, а на јектенија је одговарао хор Саборне цркве под управом професора г. Милутина Ружића.

Пошто је благодарење отслужено, архијерејски заменик г. Јанкулов, одржао је врло леп патриотски говор изразивши жељу за дуг живот и срећну владавину Њ. В. Краља.

На крају су присутни приредили срдачне овације нашем младом Краљу.

СВЕЧАНО БЛАГОДАРЕЊЕ У РИМОКАТОЛИЧКОЈ КАТЕДРАЛИ

У 9 часова одржано је свечано благодарење у римокатоличкој катедрали, на Тргу Ослобођења. Поред многобројног грађанства, благодарењу су присуствовали начелник Трговинског одељења Банске управе г. др. Огњеслав Араницки, инспектори г.г. Стеван Мојсторовић и Никола Раос, заменик управника полиције г. др. Ђура Шпилер, градски инжењер г. Милутин Татић као и претставници Мађарског грађанског певачког друштва.

Исто тако у току преподнева и у свим осталим новосадским храмовима одржана су свечана благодарења поводом ступања на престо Њ. В. Краља. Свима овим благодарењима присуствовало је грађанство у великом броју и на тај начин изразило своју радост.

Из свих места Војводине стижу вести о благодарењима која су, уз огромно учешће народа, одржана у свима црквама, којом је приликом поново дошла до изражаја велика љубав нашег народа према младом Краљу и Југославији.

ПРИЈЕМ У БАНСКОЈ УПРАВИ И ПРВОЈ АРМИСКОЈ ОБЛАСТИ

После дана њих благодарења која су одржана поводом ступања на престо Њ. В. Краља Петра Другог, примали су честитања бан г. др. Бранко Кијурина у Банској управи и командант Прве армиске области, армиски генерал г. Милан Раденковић у згради Прве армиске области. Г. Бану и г. Команданту Армије честитали су многобројни претставници свих новосадских националних, културних, витешких и других друштава као и велики број грађанства.

Одушевљене манифестације у Алибунару

Алибунар, 29 марта. — Поводом ступања на Престо Њ. В. Краља овде су приређене велике и спонтане манифестације. Одмах чим је примљена вест о изванредном догађају, који је обрадовао цео наш југословенски народ, грађанство је почело у групама да пристиже и да се окупља око општинске суднице. Око 10 часова пре подне скупила се већ била маса од преко 1000 људи, а стално су пристизале и нове групе. Било је много народа у лепим народним ношњама. Пред општином се у то време налазио и један одред наше војске који су присутни грађани поздравили бурним овацијама. Образована је одмах поворка која је саслушала проглас Њ. В. Краља, који је прочитао општински бележник г. Марко Јанкахидац. Читање прогласа маса света дочекала је френетичним овацијама Њ. В. Краљу, нашој народној војсци и Југославији, а затим је у поворци кренула према згради среског начелства кроз улице искићене заставама.

Пред зградом среског начелства окупљеном народу је говорио сресни начелник г. Бранко Вулетић, чије су патриотске речи биле често прекидане одушевљеним клицањем.

У току дана приређен је велики број свечаних седница појединих националних друштава и установа. Тако је Соколско друштво приредило свечану седницу на којој је говорио г. Тодор Кнежевић, старешина друштва.

И Четничко удружење одржало је свечану седницу под претседништвом г. Миленка Радосављевића. Са седнице је упућен поздравни телеграм Њ. В. Краљу.

Цело место је било у најсвечанијем расположењу, прослављајући велики историски догађај и манифестујући на сваком кораку љубав и верност нашем младом Краљу, народној војсци и Југославији.

В. Пешић

Радост у Новом и Старом Врбасу

Нови Врбас, 29 марта. — Вест о ступању на престо Њ. В. Краља Петра Другог родољубиво грађанство Новог и Старог Врбаса примило је са неописивим одушевљењем. Цео дан на свима странама окупљале су се гомиле народа и певале патриотске песме. Многи радио апарати са гласноговорницима, око којих су се окупљале масе света, преносиле су стално вести из Београда које су са великим интересовањем слушане.

Око подне већ је једна велика група железничара са државном заставом прокрстарила Нови и Стари Врбас. Њиховом певању и клицању Краљу и Краљевском дому није било краја.

У 5 сати после подне, под вођством соколске униформисане коњице са државним заставама, а после прочитаног прогласа Њ. В. Краља о ступању на престо, формирала се непрекидна поворка од наштајаца, чланова сокола и грађанства. Поворка је кренула од општине Стари Врбас и главном улицом Старог и Новог Врбаса упутила се пред зграду Команде места. Претседник Староврбашке општине г. Илија Милованчев, индустријалац, поздравио је команданта, капетана г. Небреклијевића а потом и капетана г. Недића и замолио их да буду верни тумачи оданости и верности грађана Њ. В. Краљу Петру Другом.

После поздравних говора и љубљења између грађана и војске, отпевана је државна химна, после чека је настало неописиво народно веселе.

Цео свечани дан прошао је у највећем реду и миру. (Дан)

ДАН РАДОСТИ У ТИТЕЛУ

Тител, 29 марта. — Поводом ступања на престо Њ. В. Краља Петра Другог, у Тителу су приређене величанствене манифестације. Преко целог дана биле су затворене све радње, а у излозима били су изложени декорисани Краљеви портрети. Пред православном црквом трештале су прангије једна за другом, а народ је ликовао у срећи и радости, што је у овим моментима дочекао да на челу Југославије види Краља Петра Другог, Сина Краља Мученика и Ујединитеља.

После подне одржано је благодарење у православном храму. На благодарењу је чинодејствовао месни парох г. Парабућски. Око 3.30 часова по подне кроз варош су приређене бурне манифестације. Поворка је била врло дуга. На челу поворке, која је прошла дуж Краља Александра Првог улице, наступали су ученици Основне школе, Грађанске школе и Женске стручне школе, у чијим су се рукама лепршале државне тробојнице. Иза школске деце наступали су соколи, четници, Ватрогасна чета као и маса родољубивог грађанства, која је уз непрекидно клицање, на видан начин дала одушка своме усхићењу.

Око три хиљаде манифестаната зауставило се пред Пореском управом, где је са балкона одржао патриотски говор г. Милован Дудић, школски надзорник. За време говора маса света клицала је Њ. В. Краљу Петру Другом и Дому Карађорђића. Потом је настало народно веселе.

Б. Р.

Коментари Будимпеште поводом промена у Југославији

Будимпешта, 29 марта. — После крупних промена у Југославији поводом ступања на престо Њ. В. Краља Петра Другог, у Мађарској влада уверење да ће се искрени пријатељски односи између Мађарске и Југославије продужити.

У Будимпешту је стигла делегација југословенских пољопривредних стручњака која ће проучити изложбени материјал на Међународном сајму припродне стоке у Будимпешти. Очекује се долазак 500 југословенских пољопривредника који ће посетити сточарску изложбу. Све ово подвлачи се као знак да у срдачним пријатељским односима двеју земаља није наступила никаква промена.

—o—

Телеграм Новосадске коморе Њ. В. Краљу

Трговинско-индустриска и занатска комора у Новом Саду упутила је, поводом радосног догађаја, Њ. В. Краљу Петру Другом овај телеграм:

Њ. В. КРАЉУ ПЕТРУ ДРУГОМ
БЕОГРАД

Са највећим усхићењем и препуном радости, благодаримо Свевишњем што нам је дао да дочекамо ступање на престо Вашег Величанства, потомка славних и гордих Карађорђевића, који су за нас увек били симбол неодољиве љубави за слободом, чашћу и независношћу нашег народа.

Са највећом љубављу приносимо Вашем узвишеном Престолу у име коморског већа и свих наших коморских припадника изразе наше најдубље поданичке верности и наше тврде вере да ће Ваша владавина, која је отпочела у знаку неодољиве среће и заноса најширих слојева нашег народа, бити и остати у знаку све веће славе за Ваш преузвишени Краљевски дом и цео наш народ.

Трговинско-индустриска и занатска комора
Нови Сад
Претседник
ЈОВАН ЋУЛУМ

—ooo—

КОЛОНИСТИ СУ СЕ ГРЛИЛИ И ЉУБИЛИ

Сириг, 29 марта. — Нарочито је радосно деловала вест о ступању на Престо Њ. В. Краља Петра Другог наше добровољце који живе на колонији Сиригу, крај Темерина, а који су се борили у прошлим ратовима. У овом историском тренутку они су се заклели да су спремни да положе своје животе за Краља и Отаџбину. Цео дан је прошао у најбољем расположењу, људи су се грлили и љубили по улицама. Тако је протекао дан и у Старом Ђурђеву. (Дан)

—o—

У ГОСПОЂИНЦИМА

Госпођинци, 29 марта. — На радосну вест преко радија да је Њ. В. Краљ Петар Други ступио на Престо, убрзо се народ почео окупљати око радио апарата и слушао је сваку реч пажљиво. Увече сакупила су се школска деца са учитељицама, Соколско друштво и сва остала друштва и са музиком и заставом на челу прошла је свечана поворка, стално кличући Њ. В. Краљу, Југославији и нашој војсци. Истога дана одржана је и свечана соколска седница, на којој је одржао говор г. Мита Попов Жикелић, начелник друштва. (Дан)

Власти су предузеле све мере да онемогуће понављања испада неодговорних појединаца

Београд, 29 марта. — Овлашћени смо са званичног места да објавимо следеће:

У првим данима иза сваке промене режима догађа се обично да се појединци одају личним осећањима настројени својим посебним схватањима нове ситуације. Претседник владе на време је учинио апел нашем грађанству да не застрањује у својим манифестацијама. Међутим, и јуче приликом свечаности благодарења у престоници појединци су у публици допустили себи манифестације које никако нису у складу са достојним и мирољубивим ставом наше земље.

Ма колико ове манифестације биле израз неодговорних елемената, оне се морају најоштрије осудити; власти су, међутим, предузеле са своје стране све мере које треба да онемогуће понављање испада који отежавају влади извршење њених основних задаћа за добро земље и народа. (А.А.)

Израз верности и оданости југословенских Мађара

Претседник Савеза мађарских културних друштава, г. Јулије Крамер, упутио је у име мађарске народносне групе и у име своје поздравни телеграм Њ. В. Краљу Петру Другом у коме изјављује непоколебљиву верност и оданост Мађара у Југославији.

БЛАГОДАРЕЊЕ У РУСКОЈ ПРАВОСЛАВНОЈ ЦРКВИ У АТИНИ

Атина, 29 марта. (А.А.) — Атинска Агенција јавља:

Југословенско посланство у Атини саопштива да ће благодарење поводом преузимања власти од стране Његовог Величанства Краља Петра Другог бити одржано у недељу, 30 марта, у руској православној цркви у Атини.

† ДР. АЛЕКСАНДАР ГАВРИЛОВИЋ

Београд, 29 марта. — Овде је у својој 51 години преминуо др. Александар Гавриловић, лекар општинске болнице, који је раније много година био срески санитетски референт у Апатину. Покојник је рођен у Сомбору, син је некадашњег познатог националног радника, сомборског пароха Милутина Гавриловића, а синовац др. Богдана Гавриловића, професора универзитета у пензији и академика.

У ХЕРЦЕГНОВОМ ЈЕ ПРЕМИНУО МИРКО КОМНЕНОВИЋ

Херцегнови, 29 марта. — Јуче је у Херцегновом преминуо Мирко Комненовић, министар у пензији. Сахрана ће бити у недељу, 30 марта, у 9 сати пре подне.

ИЗ ИТАЛИЈЕ ТРЕБА ДА УВЕЗЕМО ДО КРАЈА ЈУНА ИЗВЕСНЕ АРТИКЛЕ КАО ДОПУНСКЕ КОНТИНГЕНТЕ

Београд, 29 марта. — Како се сазнаје, на последњем састанку Југословенско-италијанског сталног привредног одбора, који је одржан од 3—16 о. м., постигнут је споразум да нам Италија излиферује до краја јуна о. г. извесне артикле као допунске контингенте. Ти допунски контингенти односе се на живу, нечишћени сумпор, очишћени сумпор и сумпорни цвет. Исто тако на име допунских контингената треба да добијемо 30 тона памучног предива за продају на мало, 100 тона предива од вештачке свиле, 50 тона ланитала, 300 тона тканина од чистог памука, 175 тона тканина од фиока и 62.5 тона памучних и вунених тканина мешаних са фиоком.

МОГУЋНОСТ ИЗВОЗА СВЕЖЕ РИБЕ ЗА ИТАЛИЈУ

Београд, 29 марта. — Како се сазнаје, постигнут је споразум да до краја јуна о. г. извеземо за Италију знатну количину свеже рибе. На основу тога треба очекивати да Дирекција за спољну трговину регулише ово питање путем утврђивања услова за извоз свеже рибе у Италију.

ГРЧКА ПОДМОРНИЦА ПОТОПИЛА У ЈАДРАНСКОМ МОРУ ИТАЛИЈАНСКИ ТРАНСПОРТНИ БРОД

Атина, 29 марта. (А.А.) — Атинска Агенција јавља:

У саопштењу министарства морнарице каже се:

„Наша подморница „Тритон", под командом капетана корвете г. Ђорђа Зепоса, сусрела је у недељу, 23 марта, у 10.30 часова, у близини албанске обале у Јадранском Мору један непријатељски врло заштићени конвој.

Смелим нападом и са много хладнокрвности наша подморница успела је да уништи транспортни брод „Карниа" од 5451 тона, који је припадао „Тршћанском Лојду" и да озбиљно оштети један други мањи брод".

Вез је велика мода
Прави
Снефана Најфеје
Булевар Кр. Марије 2.

Чланови владе при изласку из Саборне цркве

ДРУШТВО СУЕЦКОГ КАНАЛА У КРИЗИ

Берлин, 29 марта. — Из најновијег извештаја Друштва Суецког канала се види да су приходи Друштва и даље у опадању. Тако је у јануару ове године поново забележено јако наслањање промета кроз канал, кроз који је прошло свега 14 бродова. Као што је познато, извесно време промет је био уопште обустављен.

У НОВОМ САДУ НЕЋЕ БИТИ ФУТБАЛСКИХ УТАКМИЦА

Како смо обавештени, у Новом Саду у недељу неће бити никаквих утакмица.

У провинцији ће се утакмице одиграти, а исто тако и лигашки сусрети.

ГЛАВНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ НОВОГ ТУРСКОГ БУЏЕТА

Анкара, 29 марта. — У новом турском буџету за 1941/42 годину повећане су скоро све ставке. Укупно повећање износи неких 36,5 милиона турских фунти. Сервис дугова се, услед преузимања од стране владе управе дет пиблик, повећао за 13,1 милиона турских фунти. Повећање код јавних радова износи 11 милиона, код просвете 2 милиона, код народног здравља 3,8 милиона и код министарства привреде 2,4 милиона турских фунти. Оволико повећање код јавних радова изазвано је хитном градњом стратешких путева. Повећање издатака треба да буде покривено повећањем извесних пореза.

ПОДЛИСТАК »ДАНА«

Интензиван позоришни живот у Прагу

(ПИСМО „ДАНУ" ИЗ ПРАГА)

Праг, марта. — Последњи месец је био врло богат у културним приредбама у Прагу. Међу тим приредбама нарочито се истиче претстава опере „Јенуфа" од Леоша Јаначека у прашком Народном позоришту, коју је поставио директор опере професор г. Вацлав Талих. У режији Карла Достала изнесен је на позорницу праузор европске драме Софоклова „Антигона", а у биоскопима је даван сензационалан поучни ратни документарни филм „Победа на Западу", чије су изненађујућа реалност и војничко-политичка садржина разумљиве сваком човеку. То је, можда, први пут у историји филмске уметности да је уз суделовање камерама директно на бојном пољу овековечен тако важан сектор у историји западне Европе. Разумљиво је да прашка публика с великим интересирањем одлази да види савремени рат, вођен најмодернијим техничким средствима, с одговарајућом новом тактиком и стратегијом.

Насупрот томе, премијера Софоклове „Антигоне" у Народном позоришту преносн посетиоца у далеку класичну прошлост, где се тако јасно испољава освета судбине над човеком, који се у својој охолости усудио да се постави против вечних закона природе. Аутор инсценације, која је створила одговарајућу атмосферу дела, је Франјишек Музик. Сценска музика је дала пригодан оквир делу. Од интерпретатора је публику на премијери нарочито освојио популарни глумац Б. Карен, који је креирао фигуру краља Леонта. Олга Шајнфлугова је чисто и речито играла улогу Антигоне.

Опера Леоша Јаначека „Јенуфа" је у суштини јака драма, која данас осваја велике светске позорнице.

Књижевница Габриела Прајсова, ауторка либрета опере, у вези с премијером изјавила је: „Ваљда свака мати највише воли оно своје дете због којег се највише напатила; тако и ја волим своју Јенуфу. Дуго је у мени сазревала жеља да на позорницу изнесем жену коју је детета лишила баш она природа која је прогања неуглашеном, чак болном тежњом за децом. Кад сам почела да цртам Јенуфу, у душу ми се урезао догађај који се завршио пред судом. Мачеха љубљене адоптиране ћерке је убила њено ванбрачно дете, да спасе девојку од срамоте и себе од понижења што је није добро васпитала. Тај догађај је био од великог утицаја на мој књижевни рад. Код мене ухваћена Костелничка клечи пред Јенуфом и моли је: „Само ти ми опрости... Сада већ видим да сам себе више волела него тебе... Рођена мати би умела да за тебе подноси срамоту и понижење."

„Иако је публика Јенуфу примила одлично, критика јој је у своје време јако пребацивала натурализам; тобоже сам стајала под утицајем Толстојевог Царства мрака. Телеграфирала сам издавачу да сместа обустави штампање. Касније је одликована, кад ју је Леош Јаначек изабрао за своју оперу."

Давањем Јенуфе Вацлав Талих завршава засада први стадиј пропагандистичке делатности за Леоша Јаначека, који је поред Сметане највећи чешки драматичар.

У Јенуфи певају скоро искључиво млади уметници.

Вреди још забележити да данас није лако ићи у било које прашко позориште; скоро сваког дана вас изненађује водуља: Распродано.

Г. Дол.

Док је број војвођанске електротехничке индустрије остао непромењен метална индустрија изгубила је у прошлој години четири предузећа

У извештају о раду у прошлој години који је спремљен за годишњу скупштину, која ће се ускоро одржати, Удружење индустријалаца у Новом Саду даје преглед стања и радиности појединих грана индустрије у Војводини.

ЕЛЕКТРОТЕХНИЧКА ИНДУСТРИЈА

Електрична индустрија по бројном стању на подручју Удружења није показала никакву промену, те је и даље заступљена са 58 предузећа — електричних централа.

Прошла година била је за рад и просперитет ових предузећа врло тешка. Несавладиве тешкоће у том њиховом раду претстављале су набавке погонског материјала, углавном угља и дрвета, а затим мазива, што је угрозило норма лан рад многих од тих предузећа, а поједина, штавише, била су приморана, с времена на време, да редуцирају погон односно производњу струје.

С друге, пак, стране, ова грана индустриске производње дошла је у врло тежак положај услед огромног поскупљења свих сировина и помоћних средстава производње, као и повећања надница, које иде код појединих компонената до 200%, а у просеку даје ефекат поскупљења свих производних трошкова од 79%, док је продајна цена струје код највећег броја предузећа остала непромењена и иста као и пре септембра 1939 г. услед њихових уговорних прописа са појединим општинама или услед тумачења тих прописа од стране надлежних власти. Удружење је без успеха код Банске управе покренуло колективну акцију да се продајне цене електричне енергије доведу у склад са повећаним трошковима производње, што је иначе свима гранама привредне производње омогућено. Због тога се многе, нарочито оне мале и мање сеоске електричне централе, код којих је и иначе ситуација од раније била тешка услед минималне потрошње струје, налазе у веома тешком положају, и, уколико њихова тражења не буду решена, оне ће бити присиљене да свој даљи рад потпуно обуставе.

Високо вискално оптерећење целокупног процеса производње струје разним дажбинама још више отежава положај целе струке.

МЕТАЛНА ИНДУСТРИЈА

Метална индустрија заступљена је са 41 индустриским предузећем, што значи ва 4 мање него у претходној години.

Заједничка одлика услова рада свих предузећа ове гране била је велика оскудица сировина, и то подједнако оних домаћег и оних страног порекла. За неупућену јавност било је нескватљиво да наша метална инкустрија оскудева у трима основним сировинама којима би наша земља у изобиљу требало да располаже: сировим железом, бакром и угљем. Па, ипак, индустриска предузећа морала су да издрже тешку борбу да би се бар и делимично са овим домаћим сировинама снабдевала, што је нарочито код бакра био случај, услед чега су она морала у знатно смењеном обиму да раде, нека само до 30% свог капацитета, и да набављају махом стари већ употребљени бакар, који је по квалитету лошији од новог, а по цени, услед његове потпуне оскудице, знатно скупљи.

Да није јаке оскудице сировина, индустрија металне робе показала би врло леп пораст коњунктуре с обзиром на увећану потражњу од стране државе и приватне потрошње. Да би се донекле ублажила затегнутост на тржишту метала, а нарочито гвожђа, било би потребно приступити организацији обавезног сакупљања старог метала, утврђивања његових откупних цена и његове расподеле, јер у нашој земљи има још великих количина тих метала, а нарочито старог гвожђа. Тако исто требало би обезбедити појединим железарама да искључиво раде за потребе приватне индустрије према једном тачном плану правилне дистрибуције.

Нарочиту пак тешкоћу осећала су предузећа која прерађују бели лим, жалај и никл (никл со и никланоде), пошто је увоз ових сировина скоро потпуно онемогућен, те ће, вероватно, убрзо ова предузећа морати обуставити рад, јер данашњи њихов искоришћен капацитет не прелази 20%.

ИНДУСТРИЈА ДРВЕТА И ДРВЕНЕ РОБЕ

Бројно стање предузећа ове гране индустрије на подручју Удружења стално се смањује, те их је на крају прошле године било свега 18.

Пилане у највећем делу налазе се ван погона, а оне које су и у прошлој години радиле, искористиле су свега 10 до 20% од свог капацитета, због недостатка довољних сировина, нарочито облог дрвета за резање за израду разног дрвеног грађевинског материјала. Недостатку тих сировина није узрок само географско-периферни положај и удаљеност свих ових предузећа од лежишта тих сировина, те с тим у вези високи железнички возарински ставови за дуги превоз, већ и смањена продукција сировина и тешкоће око њиховог извоза из шума и превоза до овдашњих пилана.

То исто важи и за фабрике дрвене робе и дрвеног намештаја у погледу набавке сировина, док је, међутим, њихов искоришћени капацитет нешто већи и износи од 30—60% према појединим врстама готових израђевина.

ИНДУСТРИЈА ПАПИРНЕ И КАРТОНСКЕ РОБЕ

Индустрија папирне и картонске робе бројно се смањила и крајем године била је на подручју Удружења заступљена са свега 9 предузећа, уместо 12, колико их је било у претходној извештајној години. Рад целе ове гране индустрије био је смањен, што је потпуно логична последица смањења унутрашњег промета и продаје добара, јер највећи број предузећа из ове групе бави се конфекционисањем папира и израдом картонске робе, која претежно служи за паковање робе. Ситуација је била утолико још више отежана што су крајем 1939 године измењени прописи скупног пореза на пословни промет осетно оптеретили све фазе производње и промета ове робе. Одлика скупног пореза је да на једном месту обухвати и оптерети све даље фазе производње и промета, међутим, код нас скупни порез све више губи ту своју основну одлику и постаје прометни порез са високим стопама скупног пореза. Овакав систем опорезивања дао је маха бесправној производњи која потпуности избегава и фискалне и социјалне намете, те због тога може успешно конкурише индустриској производњи.

ХЕМИСКА ИНДУСТРИЈА

Хемиска индустрија бројно је остала не промењена са 5 фабрика сапуна и козметичке робе, 2 градске плинаре, 2 творнице серума, 1 творницом лака, 1 творницом свећа и 1 творницом плавог камена и уметног гнојива итд. Код свих творница ове гране индустрије осећала се несташица појединих мање или више значајних сировина.

Нарочито творнице сапуна имале су огромних тешкоћа око набавке сировина, услед чега је знатно смањен искоришћени капацитет њихове производње. Све већи заплет у Европи, појачана блокада и тешкоће поморског саобраћаја, скоро су онемогућили довоз масноћа из прекоморских земаља, које су биле главни добављач ових сировина за наше творнице сапуна, јер, као што је познато, наша земља не располаже ни приближно довољним количинама лоја и осталих масноћа за производњу сапуна Перспективе рада за будућност ове гране индустрије још су лошије, јер је до сада у главном та индустрија искоришћавала стокове сировина из ранијих месеци, али пошто ти стокови нису били велики, они су већ скоро сасвим исцрпени. — Па, ипак, при најбољој организацији скупљања свих домаћих сировина, подразумевајући ту и отежавање извоза лоја (од заклане стоке итд.), индустрија сапуна успела би да подмири око 30—40% домаће потребе сапуна. — Да би се донекле смањила потрошња расположивих сировина, Комитет за нормализацију прописао је технолошке услове за производњу сапуна. Да се раније приступило овом рационирању, када је то тражила сама индустрија сапуна, вероватно је да би се био избегао садашњи поремећај снабдевања потрошача сапуном.

Све напред речено важи и за индустрију свећа, јер се њихова основна сировина — парафин сва увози из иностранства. И поред многих обећања надлежних установа о заједничкој набавци и расподели парафина, индустрија са подручја Удружења тим путем у прошлој години није могла да добије потребан јој парафин, који је иначе важна сировина, односно помоћно средство у производњи и за многе друге гране индустрије.

Индустрија серума, која свој рад базира скоро искључиво на домаћим сировинама, успела је да искористи око 60% од свог капацитета. Па ипак, и поред тога што ова грана индустрије свој рад базира претежно на домаћим сировинама, она је имала сталних тешкоћа услед поремећености на сточном тржишту и тржишту сточне хране, где је постојала стална тенденција неконтролисаног повећања цена и несташица стоке.

Индустрија вештачког гнојива и плавог камена, коју претставља само предузеће „Зорка", прво југословенско друштво за хемиску индустрију на деонице Београд, са својом творницом у Суботици (друга творница је у Шапцу, ван подручја Удружења), у току прошле године увелико је смањила обим свога рада, а крајем године привремено је обустављен рад у фабрици у Суботици.

Посебан воз са југословенским пољопривредницима за пољопривредну изложбу у Будимпешти саобраћаће са два дана закашњења

Подунавско-потиско пољопривредно удружење и Друштво Путник извештавају све оне који су се пријавили за посебан бан воз за пољопривредну изложбу у Будимпешти да ће овај воз саобраћати са два дана закашњења. Воз ће кренути из Суботице у недељу, 30 марта, у 17 часова. Упозоравају се учесници да до поменутог времена буду свакако на железничкој станици у Суботици.

Ко не дође на време, неће моћи кас није прећи границу, а положену уплату неће моћи добити натраг.

ОПЕТ СЕ УВОДЕ КЛИРИНШКЕ УПУТНИЦЕ У ПЛАТНОМ ПРОМЕТУ СА ИТАЛИЈОМ

Београд, 29 марта. — Као што је познато, клириншки салдо са Италијом од 15 о. м. показује да је Италија постала сада наш дужник. Тај салдо у клирингу са Италијом у нашу корист за непуних 15 дана порастао је на преко 74 милиона. Према томе, треба очекивати да ће се наплата наших извозничких потраживања од Италије сада знатно успорити. Није искључено да ће извозници морати чекати на наплату својих потраживања месец па и више дана.

Због тога је Народна банка донела одлуку, како се сазнаје, да поново уведе клириншке упутнице у платном промету са Италијом.

Засада се неће издавати клириншке упутнице, већ само авизе. Наиме, авизе ће се издавати дотле док постоји могућност да извозници своја потраживања наплате најкасније у року од 15 дана. Чим се види да ће извозници морати да чекају на наплату својих потраживања преко месец дана, Народна банка ће издавати клириншке упутнице.

ЦЕНЕ ГЛАВНИМ ПОЉОПРИВРЕДНИМ ПРОИЗВОДИМА У ФЕБРУАРУ О. Г. И ФЕБРУАРУ 1940

Београд, 29 марта. — Билтен Одељења за економска изучавања Народне банке доноси податке о ценама на велико важних производа у фебруару о. г. Међу те важније производе спадају и најважнији пољопривредни производи.

У поређењу са ценама у фебруару прошле године следећи пољопривредни производи имају у процентима у фебруару о. г. веће цене него у фебруару 1940: пшеница 55.7 од сто, кукуруз 91.9 од сто, овас 171.4 од сто, јечам 236.2 од сто, раж 132.7 од сто, пасуљ 54.6 од сто, суве шљиве (95) (100) 254.8 од сто, кудеља 3.8 од сто, сено 4.3 од сто, мекиње 50 од сто, брашно 30 од сто, свиње тешке 40.6 од сто, свиње средње 77.7 од сто, маст 75 од сто сланина 42.7 од сто, волови прима 57.1 од сто, говеђе коже 100 од сто. Једино јаја показују смањење цена у фебруару о. г. према фебруару прошле године и то за 5.8 од сто.

Лековито деловање Рогашке минералне воде код сувишне желучане киселине треба четири пута на дан пити по 100—200 гр. врела Стирија. Вода се најпре угрије да изађе угљична киселина. Полагано пити.

Rogaška slatina

Синоћ је одржана свечана седница Градског већа поводом ступања на Престо Њ. В. Краља Петра Другог

Синоћ је, у великој дворани Спомендома, одржана свечана седница Градског већа града Новог Сада, поводом ступања на престо Њ. В. Краља Петра Другог. Седница је одржана у присуству свих градских већника на челу са претседником и потпретседником општине гг. др. Милошем Петровићем и др. Обрадом Милутиновићем. Свечаној седници присуствовали су и највиши претставници власти.

Отварајући седницу претседник општине г. др. Петровић је одмах нагласио да је она сазвата поводом ступања на престо Краљевине Југославије Њ. В. Краља Петра Другог, тог великог историског догађаја, који је изазвао највеће, незапамћено одушевљење у целој Краљевини. На речи г. др. Петровића присутни су устали са својих места и приредили бурне и дуготрајне овације Њ. В. Краљу.

Затим је г. др. Петровић поздравио присутне елитне претставнике наше народне војске, команданта Армије, армиског генерала г. Милана Раденковића и остале чланове новосадског генералитета, генерале гг. Божу Јовановића, Тодора Милићевића, Михајла Михајловића, Ђорђа Дединца, др. Ивковића. Присутни су тим поводом приредили бурне манифестације нашој војсци. Потом је г. др. Петровић срдачним речима поздравио Бана г .др. Бранка Кијурину, помоћника бана г. Милутина Нагулића, који су били такође срдачно поздрављени.

Запажени су, затим, претставници појединих високих надлештава, друштава и установа међу којима: претседник Касационог суда г. др. Јован Савковић, главни државни тужилац г. Јован Костић претседник Апелационог суда г. Живота Поповић, претседник Окружног суда г. Светислав Максимовић, старешина Државног тужилаштва г. др. Душан Антонијевић, начелници Банске управе гг. Драг. Бошковић, Живојин Петровић, др. Владан Јојкић, др. Милан Петровић, инж. др. Васа Поповић, затим, старешина Соколске жупе г. др. Игњат Павлас, претседник Савеза културних друштава г. Светислав Марић, претставници наше привреде, претседник Удружења индустријалаца г. Ђока Дунђерски, претседник Трговинско-индустриске и занатске коморе г. Јован Ћулум, претседник Удружења трговаца г. Арса Ивковић, школски надзорник г. Влада Вишошевић, као и велики број учитеља, претставника удружења оба школска среза, као и леп број грађанства.

После тога г. др. Петровић је предложио да се са свечане седнице упути поздравни телеграм Њ. В. Краљу.

ПОЗДРАВНИ ТЕЛЕГРАМ Њ. В. КРАЉУ

Текст поздравног телеграма Њ. В. Краљу прочитао је начелник Управног одељења Градског поглаварства г. др. Милорад Рајић.

Телеграм гласи:

ЊЕГОВОМ ВЕЛИЧАНСТВУ КРАЉУ ПЕТРУ II

БЕОГРАД

Веће општине града Новог Сада, у име целокупног грађанства, са неизмерном љубављу и у пуној поданичкој оданости поздравља Ваше Величанство приликом ступања на славом овенчани престо Карађорђевића.

Молимо се Богу за дуг живот и срећну владавину Вашег Величанства за добро наше миле Отаџбине и југословенског народа.

Др. Милош Петровић, с. р.
претседник општине

Читање поздравног телеграма било је пропраћено бурним овацијама Њ. В. Краљу.

—o—

ТЕЛЕГРАМСКИ ПОЗДРАВ ПРЕТСЕДНИКУ ВЛАДЕ, АРМИСКОМ ГЕНЕРАЛУ Г. ДУШАНУ СИМОВИЋУ

Затим је прочитан текст поздравног телеграма, који је упућен Претседнику Краљевске владе армиском генералу г. Душану Симовићу:

Са своје свечане седнице, која је сазвата поводом ступања на престо Краљевине Југославије Његовог Величанства Краља Петра II, Веће Општине новосадске сматра за своју дужност да Вас, у име целокупног грађанства Новог Сада, у овим историским часовима поздрави као првог сарадника Његовог Величанства Краља.

Цео наш народ, у пуној националној солидарности свих Срба, Хрвата и Словенаца, са највећим поуздањем очекује рад Владе народне слоге и поверења, којој Ви стојите на челу, спреман да Вас помогне у Вашем тешком народном послу за добро Југословенске Отаџбине и Краља.

ГОВОР Г. ДР. МИЛОША ПЕТРОВИЋА

Затим је г. др. Петровић рекао:

— Двадесет и седми март 1941 године светао је и значајан дан у историји нашег југословенског народа. У прасковорје тога великог дана широм целе наше Отаџбине и широм целог света смело, поносно и својствено лози Карађорђевића јуначки, објављује наш млади Краљ Петар Други да узима у Своје руке Краљевску власт, објављује историску чињеницу да ступа на краљевски престо својих славних предака и преузима на себе бригу и старање за судбину Свога народа.

Овај чин нашег младог Краља изазвао је у души свеколиког српско-хрватског и словеначког народа неописиво одушевљење и радост. Никада у историји југословенског народа није још испољена толика једнодушност, никада у духу нашега народа није уливено толико поверење, толико наде и поуздања, у бољу и срећнију будућност, као што је то било јуче, када се сазнало за проглас нашега Краља. Никада до сада није манифестовао југословенски народ, на тако узвишен начин, своју љубав и привреност према Дому Карађорђевића.

У великом националном заносу, који је јуче обујмио целу нашу земљу, Нови Сад је, и опет тако величанствено, доказао да још дише духом Милетићеве Српске Атине. Сви сте ви били сведоци дирљивих националних манифестација, којима је Нови Сад поздравио долазак на престо нашег љубљеног младог Краља, узданице наше, Његовог Величанства Краља Петра Другог. Нови Сад је пливао у радости као и онога дана, 9 новембра 1918, када је ослободилачка српска војска, о пројутарју Митрова дана, ступила на тле нашег града доносећи нам толико дуго очекивано народно ослобођење и уједињење.

Судбина је хтела да наш млади Краљ преузме владарске дужности у данашњим тешким и судбоносним временима. Али брижљиво спреман за вршење својих Краљевских функција, окружен неизмерном љубављу Свога народа, Његово Величанство Краљ Петар Други знаће да поведе наш државни брод срећној и сигурној будућности, путем којим су ишли његови неумрли родитељи: Краљ Ујединитељ и Велики Петар Ослободилац

Већ својим првим чином млади Краљ је показао одлучну решеност да Своју владавину отпочне у најприснијој сарадњи са Својим народом, доводећи на чело државне управе владу, која одговара правом расположењу свих Срба, Хрвата и Словенаца.

Значајан и историски догађај је завршен. У овим судбоносним данима, које преживљује цео свет, дужност је наша, дужност је сваког члана наше државне заједнице да се окупимо око узвишеног престола нашег Краља и да, свесни својих светлих традиција, а под Његовим вођством, сачувамо своје највеће светиње: слободу и част. Без разлике верске или сталешке, или било које друге, треба сада све своје снаге, све своје знање, да ставимо у службу наше Отаџбине да би јој очували слободу и независност, и да својом пожртвованошћу која не сме имати граница, олакшамо нашем младом Краљу бреме, које је јучерашњим даном на својим младим плећима понео.

Одазивајући се апелу првог сарадника Његовог Величанства Краља, армиског генерала г. Душана Симовића, посветимо се сада, сваки на свом месту, својим редовним пословима. Останимо, како је то лепо рекао у свом апелу генерал г. Симовић, у бризи о себи — своји, независни и достојанствени.

Сачувајмо ред и мир у нашој средини. Живимо и данас, и убудуће, као и до сада, у непомућеној хармонији са свима сутрађанима без обзира на њихову веру и народност. Останимо достојанствени и мирни: судбина наше земље је у сигурним рукама!

Живео Његово Величанство Краљ Петар Други!

Живела наша храбра, народна, југословенска војска!

Живела слободна, недељива и независна Краљевина Југославија!

Док су присутни одушевљено клицали, градски већник г. Мане Враниќ запевао је химну што су сви присутни спонтано прихватили и на крају приредили нове и бурне манифестације Краљу, Отаџбини и народној војсци.

Лековито деловање Рогашке минералне воде код сувишне желучане киселине треба четири пута на дан пити по 100—200 гр. врела Стирија. Вода се најпре угрије да изађе угљична киселина. Полагано пити.

Rogaška slatina

Нови буџет Суботичке општине

Суботица, 29 марта. — Градско веће претресало је питање креирања положаја заменика претседника општине. Примљен је предлог да месечна плата потпретседника општине износи 4000 динара. Креирано је затим једно ново лекарско месту за градску периферију. Решено је истовремено да градским лекарима градска благајна исплаћује месечно 300 динара на име паушала за кола, без обзира да ли они врше дужност у граду или на периферији.

Град је разаслао члановима нацрт новог буџета, који за 9 месеци износи 40,136.652 динара. Приходи износиће, према нацрту, 29,601.452, а расходи 10,535.200 динара; разлика ће се покрити градским прирезом од 75 од сто. (Дан)

Сервиси за јело, чај и мокa
код Аjх Мандора
НОВИ САД, Краља Александра 7.

ПОЖАР У МАЛОМ ЈАРКУ

Јуче после подне, око 7 часова, избио је пожар у шупи економа Вида Миљевића у Малом Јарку.

Када су ватрогасци Пожарне чете стигли, суседи Видови већ су увелико гасили пожар, који је захватио шупу. Убрзо се срушио кров шупе и, како је дувао јак ветар, ватрогасци су једино имали дужност да угасе згариште, да се ватра не би проширила.

Штета проузрокована овим пожаром цени се на 10.000 динара. Пожар је уништио пољопривредне алатке, затим 5 хвати сена, двоје саонице и др. Узрок пожару је непознат.

Државна кл. лутрија
Ново коло. Вучење I. 8 маја.
Срећке се добивају код овлашћеног гл. продавца ЛУСТИГ ЛАЈОША банкарска радња Н. С. Кр. Александра 13
Велике могућности за згодитке!

Свечана седница Градског већа у Суботици

Суботица, 29 марта. — Данас пре подне, у 11 часова, у свечаној дворани градске куће, под претседништвом г. др. Ладислава Липозенчића, одржана је свечана седница градског већа поводом ступања на престо Њ. В. Краља Петра Другог. Седници су присуствовали претставници војних и цивилних власти, установа и удружења. Седницу је отворио г. др. Липозенчић, који је изразио неизмерну љубав и оданост грађана Суботице према Њ. В. Краљу Петру Другом, који је ступио на славни престо Својих предака. Свој говор завршио је клицањем Њ. В. Краљу, Југославији и народној војсци. Потом је прочитао поздравне телеграме који се упућују Њ. В. Краљу Петру Другом, а у којима у име становништва и у име своје жели дуг и срећан живот и дуготрајну и благословену владавину младом Владару. Истовремено је прочитао текст телеграма претседнику владе, армиском генералу г. Душану Симовићу.

НОВОСАДСКИ ЖИВОТ

БИБЛИОТЕКЕ И МУЗЕЈИ

Библиотека Матице српске отворена од 8—12 и 15—17 часова. Музеј Матице српске отворен од 11—12 часова.

*

КУДА ЋЕМО ВЕЧЕРАС?

БИОСКОПИ:

АПОЛО: Сорочински сајам.
ОДЕОН: Лакај Хиполит.
РЕКС: Семлвајс.
ПАЛАС: У домовину.
РОЈАЛ: Тунис и Суец.

*

ДЕЖУРНЕ АПОТЕКЕ:

Од 29 марта до 4 априла Апотека Аларгић Мр. Светозара, Трг Косте Трифковића бр. 5. Телефон 25-31.

Апотека Дивилд Мр. Јоце, Булевар Краљице Марије 7. Телефон бр. 32-00.

*

РОЂЕНИ, ВЕНЧАНИ И УМРЛИ

Рођени су: женско дете Михајла Балинта, кројача и Марије Хуђец, женско дете, Ерже Грње, служавке. Војислав, син Војислава Бељанског, кројача, и Зоре Керац. Магдалена, кћи Рудолфа Поцла, пекара, и Руже Ђулбези.

Венчања није било.

Умрли су: удова Марија Келић, рођ. Обушковић, домаћица, 53 год., Маргита Хупи, дете, 12 мес. Катарина Ковач, р. Фолароши, домаћ., 30 год. Стеван Ракош, земљорадник, 45 год. Женско дете дете Нађ, 3 дана. Уд. Францишка Варга, р. Тот, домаћ., 61 год. Лукијан Бранковић, шеф Пореске управе, 80 г.

Пазите шта болесник пије!

Пиће је н. здравога, особито ако чешће једе месо, а још више за болеснога важније од хране!

Зато пијте и Ви и Ваш болесник чим чешће нашу НАЈБОЉУ ПРИРОДНУ минералну воду

ОНУ СА ЦРВЕНИМ СРЦИМА

која предохрањује и лечи многе болести срца, бубрега, јетре, жучи, разне катаре, нормализира унутрашње жлезде и живце, чисти крв и организам од разних отрова.

Упуте за кућно лечење и ценовнике шаље гратис

Упр. Раденске бање
Слатина-Раденци

Добија се у свакој бољој радњи!

Самоубиство или несрећан случај?

Јутрос су неки пролазници приметили у Сланој Бари, крај интернационалног пута, леш једне старице. О томе су одмах обавештени органи полиције који су, пошто је леш извучен из воде у којој је лежала, установили, према исказима неких људи, да је старица мајка Војина Трифуновића, послужитеља у једном надлештву.

До сада још није могло бити установљено да ли је посреди самоубиство или несрећан случај.

„Пента"
Најбоља домаћа средства за масажу. Добија се у радњама и код главног произвођача
Апотека „Змија", Сомбор
100 постотни биљни сок, само у 5-угластим флашама. Цена је 16 дин.

ПОЗОРИШТЕ

Л. Н. Толстој: Крајцерова соната

У извођењу Уметничког позоришта из Београда

„Крајцерова соната" долази међу последње романе Лава Николајевића Толстоја. Писан око 1890, дакле када је већ и сам апостол из Јасне Пољане био зашао у године, роман носи у себи све одлике једног психолошки изванредног продубљеног и посматрачки ненадмашно написаног дела. Велики мислилац Толстој, редак познавалац људске психе и најбољи тумач њихових љубави и страсти, недостатака и слабости, дао је у „Крајцеровој сонати" сјајан пример трагедије до које доводи човека његово познавање самога себе, и свега онога што је с њим у вези: његових осећаја, схватања и потсвесних стремљења. Толстој је проучавао људе, удубљивао се у њихову душу и испитивао њихове поступке. У његовим налазима човечанство има неисцрпни извор примера како би људски живот требало ускладити не према физиолошким захтевима но искључиво према психичким нагонима. Неизбежан је сукоб између спољњег и унутрашњег, психичког схватања о потреби живљења. Зато је и неуравнотежени брак између преживелог и животом засићеног Познишева и његове жене Лизе, — префињене уметничке душе, чији су идеали изнад обичне свакидашњице, — неизбежно морао довести до трагедије.

Филозоф Толстој убедљиво тумачи те односе. И према његовом тумачењу, скоро, свако са свога становишта има право. И љубоморни Познишев који се не може никако да помири с тим што му жена већи део времена проводи с другим човеком; и његова жена Лиза која у уметности налази смисао свога живота, свој прави циљ. Да ли је сигурно да је Лиза волела Трухачевског — човека, или Трухачевског — уметника? Пре ће бити ово друго. Јер Лиза о оном првом Трухачевском има одређено мишљење које не крије ни пред својим мужем. О уметнику Лиза се изражава најпохвалније. То одушевљење код ње изазива заправо не толико сам уметник, колико његова уметност. Ето, ту је основ свим неспоразумима и дубоки разлог једне тешке трагедије. Познишев је од брака тражио физичка, видљива задовољења. Лиза је по склоности своје душе унапред била опредељена за виша, племенитија схватања. Ниједно од њих двоје није познавало само себе. И једно и друго упутило се другим правцем, а не оним којим је требало да пођу. Зато је њихова трагедија дошла као нешто што се није могло избећи. Такву трагедију читалац (публика такође) може да разуме, а да му притом и Познишев и Лиза остану до краја симпатични. Јер — то понављамо — свако је од њих двоје, са свога становишта, имао право.

Драматизација „Крајцерове сонате" дата је сценски врло вешто, у једној правој уметничкој интерпретацији. Режија Уметничког позоришта била је инвентивна и са тенденцијом да се снага Толстојева генија у овом комаду што јаче испољи. Сматрамо, ипак, да је призорима у возу недостајала тутњава точкова, хуктање и повремени писак локомотиве, што је све могло да се бар приближно импровизује. Ако не друкчије, а оно бар са грамофонских плоча. Исто тако требало је вагонском купеу дати више обележја правога купеа.

Никола Поповић, као Познишев, дао је убедљиво човека који сагорева од љубоморе и страха за својом срећом. Његово тумачење, у свим појединостима, достигло је свој врхунац у тренуцима када је лудачки волео своју жену, страховао за њену љубав и патио због својих страсти. Слава Кос-Михајловић, стара познаница новосадске публике коју нисмо видели већ скоро четири године, имала је ванредну прву и последњу слику. У осталим деловима Слава Кос била је сва понесена одушевљењем и одистинским уметничким заносом који је њену игру подигао на знатну висину. Госпођа Кос-Михајловић је много напредовала и данас је боља но икада. Виктор Старчић је искусно носио улогу уметника Трухачевског, али толико препотентно наглашено и са држањем које се новосадској публици никада не може свидети. Старчићу — несумњиво добром уметнику — недостаје скромности, скромности и опет — скромности.

Инсценација нашег Миленка Шербана било је нешто најбоље што је овај млади сценограф досад дао.

ЛУКА ДОТЛИЋ

А П О Л О

ПРВИ РУСКИ ФИЛМ У ПРИРОДНИМ БОЈАМА

Сорочински сајам

по истоименој причи Николаја В. Гогоља, бесмртног писца „Ревизора" и „Мртвих душа".

У главним улогама:

В. Ивашева, А. Дунајски, А. Короткевић и чланови московског циганског позоришта. Режија: Николај Ек, славни режисер филма „Пут у живот" Овај филм је симфонија руског колорита, руских типова, руске песме и руских игара.

О Д Е О Н

Бура смеха!

Лакеј Хиполит

Кабош Ђула, Чортош Ђула

Р О Ј А Л

Сензационални дупли програм!

Т У Н И С

У главној улози: Хусар Пуфи

СУЕЦ

У главним улогама: Тајрон Пауер, Лорета Јанг

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

Недеља у Саборној цркви. Света архијерејска служба почиње у 9.30. Пева Хор Саборне цркве под управом Малутина Ружића, професора. Тон деспотин — Остојића, Многаја љета — Станковића, Свјати Боже — Пашћана, Сугуба јектенија — тенор соло Душан Цветковић, Херувика — Станковић, Оца и Сина — Мокрањца, Милост мира — Достојно — Пашћана, Свјат — Бортњанског (терцет г-ђа Ема Попов, гђица Олга Бугарин и г. Душан Цветковић), Оче наш — тенор соло г. Душан Цветковић, Причасно, Псалм 137 — Коњовића, Завршно — Бинички, Бортњански, Буди имја Господње — народно (142).

Пратите са највећом пажњом оглас Парфимерије „Зора" Нови Сад, који излазе свакога дана међу „Малим огласима", јер ћете у њима наћи оно за чиме тежи свака жена, а то је — пут и начин те најефикаснија средства којим се долази до сигурног успеха, трајне лепоте, свежине, младалачког изгледа и привлачности.

Савезна стрељачка дружина у Новом Саду обавештава своје чланове да се заказана скупштина, која је требало да се одржи 30 о. м., неће одржати и да се одлаже на неизвесно време.

Удружење занатлија у Новом Саду обавештава све своје чланове да се редовна девета годишња скупштина, која је заказана за 30 март, у смислу најновије полицијске наредбе о забрани свих скупова, неће одржати.

Управа
културно-хуманог удружења Босанаца и Херцеговаца

у Новом Саду овим обавештава своје чланове да се заказана годишња скупштина Удружења, која је била заказана за вечерас, 29 марта у 7 часова увече, одлаже на неизвесно време.

Управа

Обијена је ноћас каса Континенталног д. д.
и из ње однесено 70.000 динара

Ноћас је извршена дрска крађа у просторијама Континенталног д. д., у Шумадиској улици, у бившим канцелариским просторијама Новосадске изложбе. Јутрос, када су намештеници фирме дошли на рад, приметили су да је прозор у приземљу зграде разбијен. Утврдили су да је неко ушао у благајничке просторије и опљачкао благајну. О томе је одмах извештена управа Континенталног д. д. и полиција. На лице места дошли су г. г. Милош Стефанов, помоћник шефа кривичне полиције, и влада Вељковић, чиновник кривичног одељења.

Полиција је утврдила да је крађу извршио један од искуснијих лопова за обијање Вертхајмових каса. Обијач је помоћу швајсапарата обио благајну и из ње узео сав готов новац који се у њој налазио. Према изјави директора Континенталног д. д., у благајни се налазила свота од око 70.000 динара.

Упозоравају се власници бициклова, као и власници запрежних и других возила који своја возила односно бицикле још нису регистровали да то одмах учине, по распореду и у времену које је већ раније објављено. Регистрација се врши сваког дана у Управи полиције, Отсек полиције места и саобраћаја, Школска ул. 7 (двориште, први спрат).

АПОЛО

Први руски филм у природним бојама

СОРОЧИНСКИ САЈАМ

ОДЕОН

Мађарска шлагер комедија

Лакај Хиполит

У гл. улогама: ЧОРТОШ ЂУЛА, КАБОШ ЂУЛА и ЈАВОР ПАЛ

РОЈАЛ

Велики дупли програм

ТУНИС

У гл. ул. ХУСАР ПУФИ

СУЕЦ

У гл. ул. Тајрон Пауер и Лорета Јунг

РЕКС

Данас одличан мађарски филм

СЕМЛВАЈС

(СПАСИТЕЉ МАЈКИ)

Ураи Тивадар, Гозон Ђула и Симор Ержи

ПАЛАС КИНО - Поштанска 7

Премијера; Сензационални велефилм из почетка светског рата 1914 год.

У ДОМОВИНУ

КАРЛ ЛУДВИГ ДИЕЛ, БРИГИТЕ ХОРНЕЈ, ВИЛИ БИРГЕЛ, ПАУЛ ВЕГЕНЕР

Градски биоскоп Суботица

ВЕЛИКА САЛА

ТРАЖИ СЕ ВЕРЕНИК

У гл. ул. Чилоши Ласло и Латабар Калман

ГОРЊА САЛА

ДАМА ТРОПСКИХ НОЋИ

У гл. ул. Роберт Тајлор и Хеди Ламар

Једног старијег

трчкала,

по могућности са бициклом, требамо, јавити се у

ПРИВРЕДНО ПРЕДУЗЕЋЕ,

Шумадиска ул. 23

Кредитна задруга државних службеника с. о. ј. у Новом Саду

Обавештава задругаре да се заказана

годишња скупштина

за 30 март 1941 год.

одгађа на неизвесно време

ВИНОВЕ ЛОЗЕ, ВОЋНЕ САДНИЦЕ, ВИСОКЕ И ПАТУЉАСТЕ, ЦБУНАСТЕ РУЖЕ итд.

Можете добити са гаранцијом код чувеног расадника ЛАДИСЛАВА ШЕВАРА, Петроварадин

Телефон 71-70

МАЛИ ОГЛАСИ

ЗОРА

лак за нокте прозиран и крем у свима најмодернијим бојама, данима се не скида са ноктију. Парфимерија „Зора" Нови Сад, Танурџићева палата, тел. 34-17. (3019)

ДА ЛИ ЗНАТЕ

да у Краља Петра II улици 39 постоји радња ПЕРЕПАТИЋ где још и сада можете купити помодну робу по старим ценама. (3070)

ЛЕНАРД АЛЕКСАНДАР

Лазе Костића 13, мушки кројачки салон и женски специјални костими и капути. (3005)

ИЗДАЈУ СЕ

два локала од 1 јуна на Фрушкогорском путу бр. 2. Ближа обавештења у администрацији. (3072)

НОВА КУЋА

2 собе, претсобље, кухиња, шпајз, цена: 180.000 дин.

НОВА КУЋА

од 2 мања стана, цена: 150.000 дин.

КУЋА БЛИЗУ ЦЕНТРА

5 станова и локал, цена: 280.000 дин.

НОВА МОДЕРНА КУЋА

3 паркетиране собе, претсобље, кухиња, шпајз, купатило, локал, цена: 450.000 динара.

НОВА КУЋА

у главној улици на 3 спрата у најмодернијем стилу зидана, 8 станова по 3 собе, потпуни комфор, два локала, 4 ауто-гараже, цена: 2,500.00 дин.

МОДЕРНА КУЋА НА СПРАТ

у најлепшој улици, два стана по 3 собе, претсобље, кухиња, шпајз, купатило, лепо паркирано двориште, цена: 900.000 дин.

50 РАЗНИХ ПЛАЦЕВА

у разним величинама у Футошкој улици

5 ЈУТАРА ВИНОГРАДА

са вилом на спрат, извор и водовод, обор за 200 комада свиња, штала за 50 комада марве и још засебна вила од 2 собе, кухиња, шпајз, 500 комада воћки, 10 минута од пристаништа, цена 380.000 динара.

50 ЈУТАРА ПРВОКЛАСНЕ ЗЕМЉЕ

у Срем близу железничке станице Путинци, цена: 27.000 дин. по јутру, продаје Посреднички биро МИЈАТОВИЋ СТЕВАНА, Милетићева 12. Тел. 23-23. (3127)

АУТО ШКОДА 1100

лимузина, скоро нов са 7 гума продајемо. Информације Арсеновић, тел. 27-16. (3080)

ПРОДАЈЕМ

1 јутро првокласног винограда у Срем. Карловцима у близини Цигљане Стражилово врло погодно за вилу. За податке обратити се адм. Дана под „Прилика". (3128)

КО ХОЋЕ

у Новом Саду да купи кућу, плац а у околини земље, нека се са поверењем обрати на посреднички биро Еугена Левенберга, Нови Сад, Кр. Петра II, ул. број 18. (3129)

ЕНГЛЕСКИ ШТОФ

по дневној цени, продаје, 50 купона од око 3 метра, Малчић, кројач, Масарикова бр. 12. (3125)

ТРЕБАТЕ ЛИ?

КУЋУ НА СПРАТ
КУЋУ ПРИЗЕМНУ
ВИЛУ
САЛАШ
ЗЕМЉУ
ВИНОГРАД
ГРАДИЛИШТЕ
ФАБРИКУ

Највећим избором у целој држави једино располаже ЗАВОД КУПОПРОДАЈЕ НЕКРЕТНИНА. — Уз солидне цене

ДУШАН МИРКОВ

Нови Сад, Краља Петра Првог, бр. 3. Телефон 29-54. (3131)

КУЋА

нова, у Кисачкој улици, 2 стана; цена: 200.000 динара.

КУЋА

нова, на 2 спрата, цена 980.000 дин. рента 6%.

КУЋА

нова, са 2 локала и 2 стана. Цена 350.000 динара у готовом и мали дуг ко ји се преузима.

ПЛАЦ

у Кисачкој улици, ширина 12 и по метара, дубина 28 метара. Цена 48.000 динара.

Ко жели добро купити и брзо продати нека се обрати с пуним поверењем најстаријој посредничкој канцеларији у Новом Саду БИРО продаја и куповина некретнина, Нови Сад, Илије Огњановића 16. Позади „Танурџића". (3190)

Конкурс

Интендантури Штаба I армиске области у Новом Саду потребна су (2) два канцелариска службеника — дневничара за дактилографе и то првенствено они који већ имају известан практичан канцелариски рад.

Рефлектанти уз таксирану молбу упућену Команданту I армиске области (за Интендантуру) треба да приложе сва документа предвиђена чл. 14 Правила о пријему и постављању контрактуалних чиновника, дневничара и умних и физичких радника код војске и морнарице од 1933 године.

Молбу поднети до 8 априла тек. године закључно.

Изабрани кандидати извршиће пробни рад — мали испит пред комисијом из дактилографије и који буде одговарао свима условима биће примљен.

Награда према Правилнику односно квалификацијама, практично имајућом службом и пробним радом кандидата.

Услови се могу видети и у интендантури сваког дана за време канцелариског пре и по подневног рада.

Из канцеларије Интендантуре Штаба I армиске области Е. Бр. 4599 од 26 марта тек. год.

ПОЗИВ

ПОТРОШАЧИМА ЖИГИЦА У НОВОМ САДУ И ОКОЛИНИ

Извештавају се потрошачи жигица да ће се главно стовариште жигица, од 1 априла о. г., налазити у

ПАШИЋЕВОЈ УЛ. БР. 21.

Добива се у свим стручним трговинама.

Посетите посластичарницу

ХОЛИВУД

Првокласно пециво. Краља Петра II, бр. 74, Нови Сад. (3088)

КЊИГОВОЂУ

спремног и стручног, тражи за одмах, Цигљана Будишин, Нови Сад IV. (3124

Генерално заступство

AUTO UNION

DKV

аутомобила

WANDERER

аутомобила

AUDI

аутомобила

HORH

аутомобила

Тражите цене и проспекте!

Аутомобилска радња

„ВЕЛАУТО"

Душана Зечевића

НОВИ САД, Кр. Петра II, 122

Телефон: 20-83

Редовно купање у Новосадској минералној јодној води значи: здравље

Савезна стрељачка дружина Нови Сад

обавештава све чланове да се редовна

главна скупштина

заказана за 30 март о. г., у 10 часова,

одлаже на неизвесно време

Управни одбор

НОВЕ КЊИГЕ И ЛИСТОВИ

„АГРАРНА МИСАО". — Изашао је из штампе лист за подизање села и пољопривреде бр. 6 за 15 март. Има следећи садржај: др. Милорад Недељковић: Да ли код нас на селу треба увести систем једног јединог наследника? Пољопривредне поуке: Шта ћемо ове године морати највише сејати после поплава; Цене пољопривредних справа и семенара. „Аграрна мисао" излази два пута месечно, и то 1 и 15 у месецу, претплата се прима преко чек. рачуна бр. 57.640. Уредништво и администрација у Толстојевој ул. 18.

Власник за ДАН а. д.: ЛАЗАР АТАНАЦКОВИЋ, Краља Петра I, 9.
Ротациона штампа: ДАН а. д., штампарско-издавачко предузеће, Краља Александра 7

Развеселите децу
ЗА ВРБИЦУ
летим ципелама
79
8222-48005
Дечије ципеле од пресоване коже, са трајним гуменим ђоном.
Од броја 26 до 29 Дин 79·-
Од броја 30 до 34 Дин 89·-
Од броја 35 до 38 Дин 109·-
119
6622-44710
Дечије ципеле од телећег бокса, са кожним ђоном.
Од броја 26 до 29 Дин 119·-
Од броја 30 до 34 Дин 139·-
Од броја 35 до 38 Дин 169·-
69
5761-04802
Дечије сандалиће од жуте пресоване коже, са кожним ђоном.
Од броја 20 до 25 Дин 69·-
Од бвоја 26 до 29 Дин 89·-
Од броја 30 до 34 Дин 109·-
Од броја 35 до 38 Дин 129·-
139
4444-64603
Девојачке ципеле од смеђег и црног говеђег бокса, са кожним ђоном.
89
5851-6480
Лаковане дечије ципелице, са кожним ђоном.
169
0924-44661
Девојачке ципеле од смеђег и црног говеђег бокса, са кожним ђоном.
119
5842-
Дечије лаковане ципелици са кожним ђоном и гуменом потпетицом.
Од броја 26 до 29 Дин 119·-
Од броја 30 до 34 Дин 139·-
18
12
Дечије памучне чарапе „Дечко“
Дин 12·-. 14·-, 16·- и 18·-.
Женске сокнице „Хавајка“ Дин 18·-
Bata